

Politički sistem Belgije

Savremeni politički sistemi II

Opšte karakteristike

- Veoma heterogena zajednica po nacionalnom, konfesionalnom, ekonomsko-regionalnim i klasno-socijalnim osnovama.
- Tri regiona:
 - Flandrija (58%), Valonija (32%) i Brisel (10%),
- Nacionalno:
 - Holandđani (54%), Francuzi (45%), Njemci (1%),
- Konfesionalno:
 - Katolici (75%) i protestanti (25%).
- Ekonomski:
 - Razvijeni sjever (Flandrija) i industrijski jug (Valonija).

Opšte karakteristike

- Transformacija iz unitarne države u federaciju,
- Konsocijacija (Liphart),
 - Test za konsocijaciju,
 - Test za ulaganje u usaglašavanje razlika,
 - Model za evropske integracije – usaglašavanje diverziteta
- Kooperativni federalizam

Istorija

- Naseljena keltskim i galskim plemenima,
- Rimski okupacija i romanizacija stanovništva,
- 400 godina u Rimskom carstvu,
- Do 870. godine u Franačkom carstvu,
- Kao Flandrija u sastavu Njemačke,
- XV ujedinjenje Belgije u okviru burbonske dinastije,
- 1477. okupacija od strane Habsburške monarhije,
- Do 1714. dio pod Španijem
- Do Francuske revolucije dio Austrije,
- 1790. nezavisnost
- Pod Francuskom do 1814. godine
- Bečki kongres – kraljevina Nizozemska sa Holandijom
- 1830. revolucija i samostalnost

Ustav iz 1831.

- Liberalan ustav
- Parlamentarna monarhija
- Unitarna država
- “Sva vlast potiče od naroda”, poslanici predstavnici nacije,
- Balans separatizmu
- Vertikalna vlast – nacionalni novi, provincije, komune
- Horizontalna vlast – izvršna, zakonodavna, sudska
- Komplikovane procedure za izmjenu
- 1893. proporcionalni izborni sistem, biračko pravo za sve muškarce, ravnopravnost tri jezika
- 1994. novi ustav.

Ustavna transformacija

- Ciljevi reforme:
 - Proširivanje autonomije zajednica i regiona,
 - Definisanja načina rješavanja konflikata.
- Četiri faze:
- Prva: 1970 – 1979:
 - Deklaracija o reviziji Ustava,
 - Obaveza da reviziju potvrdi dvije trećine poslanika oba doma,
 - Obaveza da odobrenje daju obje jezičke grupe (pravo veta francuskoj manjini),
 - Konstituisanje tri jezičke zajednice, ali ne po teritorijalnom principu.
 - Specijalni zakon o regionalnim organima,
 - Princip pariteta u formiranju vlade: “isključujući prvog ministra, vlada sadrži jednak broj ministara koji pripadaju franko-govornim i holandsko-govornim dijelovima stanovništva”
 - Uvođenje “procedure alarmnog zvona”,

Ustavna transformacija

- Druga faza: 1980 – 1987:
 - “autonomija zajednica” i autonomija ekonomije,
 - Arbitražni sud za pitanja nadležnosti,
- Treća faza: 1989 – 1991:
 - Fiskalni federalizam,
- Četvrta faza: od sporazuma St. Michael:
 - Finalna revizija i od 1993. država postaje federacija, tj. “savezna država koja se sastoji iz zajednica i regiona”

Pregovarački proces

- Trajao je neobično dugo
- Pregorovi su se odvijali kako u užim političkim elitama, tako i u širim krugovima: partijama, asocijacijama, organizacijama
- Nema hijerarhije normi – sistem pretpostavlja visok stepen kooperacije
- Kooperacija je postavljena kao institucionalna norma (legalana obaveza) čije neizvršavanje je kažnjivo

Konsocijacija

- Proces je važniji od ishoda
- *Fair deal* – fer posao koji mora sadržati sve aktere
- Prevazilaženje konflikta i neslaganja, uspostavljanje i vođenje kompromisa
- Mirna, kontrolisana inkorporacija partikularnih zahtjeva u nacionalnu politiku
- Nema osnovnog centra sistema
- Odsustvo formalne političke hijerarhije
- Disperzirana politička elita

Struktura federacija

- Federacija, zajednice i regioni.
- Regioni kao teritorijalno-administrativni entiteti:
 - Flandrija, Brisel i Valonija
- Zajednice kao kulturno-jezičke cjeline:
 - Francuska, holandska i njemačka (9 komuna u Valoniji, nisu predstavljeni na nacionalnom nivou)
- Osim u Briselu, jedan službeni jezik.

Nadležnosti

- Nadležnosti federacije:
 - Isključive nadležnosti savezne države:
 - Spoljni odnosi, odbrana, bezbjednost, arbitraža...
 - Rezervne nadležnosti federacije:
 - Obrazovanje, kultura, zdravstvo...
 - Konkurentske nadležnosti:
 - Istraživanja, izvoz...
- Nadležnosti zajednica:
 - Obrazovanje, kultura, zdravstvo i sl.
- Nadležnosti regiona:
 - Urbanizam, ekologija, međunarodni ugovori...
 - Svaki region ima svoju zakonodavnu i izvršnu vlast.

Horizontalna organizacija vlasti

- Parlamentarna monarhija
- Zakonodavna vlasti – dvodomni parlament
- Izvršna vlasti – vlada i monarh
- Sudska vlast

Parlament

- Dvodomani
- Mandat – četiri godine (obično traje kraće)
- Oba doma jednaku jurisdikciju u stvarima vezanim za reviziju ustava potvrđivanje međunarodnih ugovora i sl.

Predstavnički dom

- 150 poslanika
- Osnovna legislativna vlast
- Ekskluzivna nadležnost donošenja budžeta i poreskih zakona,
- Politička kontrola vlade,
- Konstruktivno izglasavanje nepovjerenja,
- Kralj može da raspusti donji dom, ako:
 - Ne uspije da konstruktivno izglasa nepovjerenje Vladi, tj. u roku od tri dana predloži novog premijera.

University of Montenegro

Senat

- Inicijalno – kontrola nad donjim domom,
- Postao – organ federacije (Egmont pakt 1977. godine i St. Michael sporazum iz 1992. godine)
- 71 član:
 - 40 direktno izabranih senatora:
 - 25 flamanskih i 15 valonskih,
 - 2 višečlane izborne jedinice po negeografskoj osnovi,
 - 21 senator zajednica:
 - 10 bira Vijeće flamanske zajednice, a 10 Vijeće francuske zajednice, 1 Vijeće njemačke zajednice.
 - 10 kooptiranih senatora (6 flamanskih i 4 francuska)
 - Kraljevski prinčevi (ex officio)
- Od 2014. se ne bira direktno i ima sve manje članova (60 trenutno)
 - 50 sentora koji se biraju u regionima i zajednicama
 - 29 flamanskih, 10 francuska zajednica, 8 valonski parlament, 2 fransucka jezička zajednica briselskog parlamenta, 1 njemačka jezička zajednica
 - 10 kooptiranih – izabranih od ostalih senatora

Procedura “alarmnog zvana”

- Suspendovanje nekog predmeta koji se može negativno odraziti na odnose između dviju zajednica.
- Prijedlog potpisan od tri četvrtine članova jedne lingvističke grupe rezultira suspendovanjem parlamentarne procedure.

Vlada

- Delegirano zakonodavstvo,
- Višepartijska
- Višejezička 15 = 1 + 7 + 7 (trenutno 14)
- Predsjednik vlade ne može biti istaknuti stranački prvak,
- Odluke se donose konsenzusom ne glasanjem,
- Elio de Rupio, Socijalistička partija do 2014.
- Charles Michel, Reformistički pokret (MR)
- Vlada = predstavnici 4 političke partije

Kriza 2010

- 11 partija izabrano u parlament
- Nijedna preko 20%
- Najviše separatistička Nova flamanska alijansa (27)
- 589 dana bez vlade

Aktivni monarh

- Potpisuje zakone,
- Raspušta parlament na prijedlog vlade,
- Formira vladu,
- Vršiti imenovanja u centralnoj administraciji,
- Predstavlja državu
- Kralj Filip

Izborni sistem

- 1899. prva država koja je uvela proporcionalni sistem
- Metod raspodjele mandata po Victoru D'Hondtu, profesoru sa Univerziteta u Gentu.
- Glasanje obavezno,
- Kazna do 25 franaka, ali se ne primjenjuje (90% glasa)

Partijski sistem

- Katolička struja
 - Hrišćansko socijalna formacija
 - Hrišćansko socijalna partija (Valonija)
 - Demohrišćanska partija (Flandrija)
- Socijalisti
 - Partija socijalista (Valonija)
 - Socijalistička partija (Flandrija)
- Liberali
 - Partija liberalnih reformatora – Reformistički pokret (Valonija)
 - Flamanska liberalno-demokratska partija (Flandrija)
- Nova flamanska alijansa
- Komunistička partija
- Ekološke partije...